

פטן, (אנרי-) פיליפ (1856-1951)

([Henry-] Philippe Pétain). מצביא צרפתי וראש המדינה במשטר וישי. במלחמת-העולם הראשונה הצטיין פ' כמצביא זכה בפופולריות רבה, בעיקר הודות להגנתו של ורדן (Verdun). ב-1917 מונה למפקד ראשי של כוחות היבשה הצרפתיים וב-1918 הועלה לדרגת מרשל. ביוני 1940 צידד בהפסקת הלחימה באוייב, נוכח התפוררות מיגננת הצרפתים מול עוצמת 'מלחמת הבזק' של הגרמנים. ב-16 ביוני הקים ממשלה חדשה, ניהל משא-ומתן על הסכם שביתת נשק, וההסכם עיצב את שנות הכיבוש. פ', שנהנה מיוקרה עצומה, קיבל סמכות מלאה מן האסיפה הלאומית לעצב מחדש את השלטון בצרפת. הוא היה ל'ראש המדינה' במשטר החדש שאורגן ביער וישי. פ', שהיה בשנות ה-80 לחייו, גילה מנהיגות נחרצת, אם כי לא תמיד נמרצת, והיה לדובר הראשי של ה'מהפכה הלאומית' – תוכנית מקיפה שנועדה להפוך את צרפת לחברה אוטוריטרית וקורפורטיווית שתשתלב ב'סדר החדש' שביקשו הנאצים להנהיג באירופה. אחד ההיבטים החשובים במדיניות ההיא היה חיסול 'השפעת היהודים' בצרפת. פ' עמד, אפוא, בראש המשטר האחראי לרדיפות היהודים, והן נמשכו כל תקופת הכיבוש והקלו מאוד על הנאצים את ביצוע ה'פתרון הסופי' על אדמת צרפת. המוניטין שיצאו לפ' כאדם הגון הדואג להולכים אחריו, הקלו את השגת הלגיטימציה למערכת הדיכוי. נראה כי המניע לפעולותיו לא היו אנטישמיות, ואולם, אין ספק בכך שהיה אדיש לגורל היהודים, שסבלו מאוד ממדיניות ממשלת צרפת. ב-1945 נשפט פ' בבית-משפט צרפתי בעוון בגידה ונמצא אשם בדין. דה-גול המתיק את עונש המיתנה שנגזר עליו, והוא נשלח לגלות באי יו (Yeu), ושם מת בגיל 96.